

A soft watercolor illustration of a rural scene. In the center, a two-story house with a gabled roof is visible, surrounded by several trees with sparse, light-colored foliage. The background is a hazy, light-colored sky. The overall style is gentle and artistic.

Валянціна Коўтун

75 гадоў з дня нараджэння

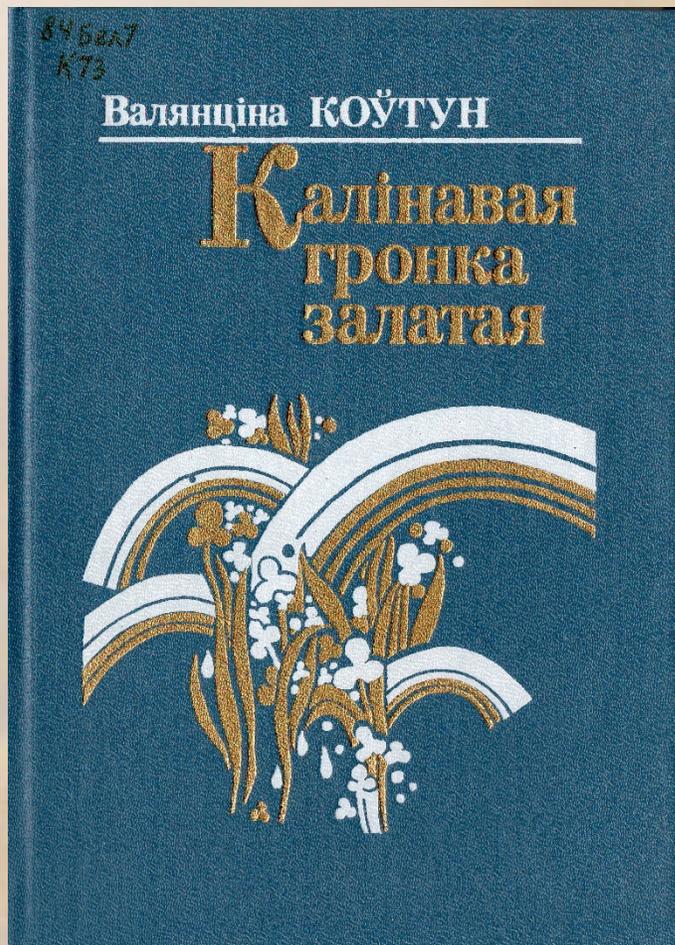
Валянціна Коўтун уваходзіла ў літаратуру як паэтка арыгінальная, самабытная, адметная сваім афарыстычным мысленнем, складанай вобразнасцю. Упершыню яе імя з'явілася ў друку ў сярэдзіне 1960-х гадоў – разам з такімі імёнамі, як Я. Янішчыц, А. Разанаў, К. Камейша, Р. Семашкевіч, В. Іпатава, М. Дукса, М. Федзюковіч, Н. Мацяш, Н. Тулупава, Г. Пашкоў, У. Някляеў, В. Гарадзей, В. Ярац, Ю. Голуб... Гэта было пакаленне, паяднанае адзінствам жыццёвага вопыту, пазначанае адметным часам.

Першыя творы В. Коўтун былі надрукаваны ў 1966 г. у Львоўскай газеце «Ленінська моладзь» у перакладзе на ўкраінскую мову. Адначасова ў ліпені таго ж года «Чырвоная змена» змясціла верш «Зязюля недакукавала...», а пазней (у снежні) з'явілася ўжо нізка вершаў маладой паэтэсы ў газеце «Літаратура і мастацтва». У 1971 г. выйшаў у свет першы зборнік «Каляровыя вёслы», і ён засведчыў, што ў літаратуру прыйшла таленавітая паэтэса з адметным мысленнем, складана асацыятыўным, метафарычным успрыманнем свету.

Сутнасць творчасці паэтэсы складаюць маральна-этычныя прынцыпы ўзаемаадносін у грамадстве, сувязь з духоўнымі традыцыямі народа.

Было відавочна, што В. Коўтун «цесна» ў межах ужо асвоеных вершаваных жанравых формаў. Падступаўся час прозы. У 1988 г. пабачыў свет зборнік «Калінавая гронка залатая», у якім аўтар выявіла сябе як майстар псіхалагічна-побытавага, рэалістычна аб'ектыўнага пісьма. Галоўная тэма яе першых апавяданняў – узаемаадносіны паміж тымі, хто толькі стаіць на парозе вялікага жыцця і каго гэта жыццё паспела ўжо наспатоліць душэўным адчаем.

Give & Take

A Journal on Civil Society in Eurasia

Belarusian Women Defend Human Rights and the Environment

by Valentina Kovtun

AMIDST DETERIORATING conditions for democracy, the women's movement in Belarus has emerged as a force for protecting human rights, and increasingly, the environment. Belarus declared its independence in 1992, but remnants of the Soviet Union can still be seen in the country's neocommunist ideology and in the consequences of environmental disasters such as Chernobyl, which contaminated 25 percent of Belarus' territory. The Soviet legacy has contributed to economic and social instability in Belarus, helping the country's totalitarian government generate support and stifling early hopes for democracy. Today, Belarusians holding nonconformist views are often targeted, as in the widely-publicized case of reporter Pavel Sheremet, who was stripped of his media accreditation after publishing an article critical of the government.

group of Belarusian women including historians, representatives of the major opposition group, the Belarus Popular Front, and women who had personally suffered from political repression became founding members of the Belarusian Helsinki Committee to address human rights issues. The Working Women's Association joined the scene and organized a series of protests against the feminization of poverty in Belarus. Today, the number of Belarusian women's organizations has grown to approximately 30, providing a model for female leadership and helping women become active. Thanks in part to the movement, the press has increasingly carried articles on gender issues, thus improving the public image of women. The movement has also served to unite people, transcending ethnic, religious and even political barriers.

Women leaders began to stop relying on the government and started addressing many problems on their own. Many turned their attention to the problems connected with Chernobyl's environment and began to consider the possibility of organizing an umbrella organization for women's and children's rights.

Ковтуна Валентина Миколаївна
вирішила Торбелю Любові Миколаївни
спародувати для перекладу свої
статті "Камі ўно гэтак звонка
шчыра нікім...", "Нехай наш свет не зру-

Адреса:

Дома
Пігуна

Зноў Вам добра і душевнаю ладу!
З немерніма будучыня
Вашой віднові.
Шчыра - Люба Торбелю
Моя адреса:
290037, Ловіў-37,
вул. Б. Сімяніцкаго,
д. 269, кв. 199
тэлефон: 52-86-85

Нехай наш світ не зрушыцца нічою
Хоч вздае прогрес нам по заслугі.
О славі клоуне, а ми мовим
Під барабанний грім старіх ільзій.
О славі клоуне в обрядді міражів,
Чи не ляка тебе предметів сутнітэй?
Замішані на крові на чужій,
Ільзій іще переживуць нас.
І ти сміеся, вічний чоловік,
Не розгадати цярковж загадок.
Зрываць словы з молодіж повік
Ільзійністы титулів і эрады.
А ось - трыкач. Півславі - на воді.
Промовачи про все, по набойліло.
Візьміце скіпетр згублены надіі,
О ні, не ціліі... Хоч частину врат.
Вы підніміте пам'яті недремноу,
Той світ, де працід нам, як Герострат,
І де село не сплутали з ареноу.
Де нашых рук свяцэнна паралель
Не стала ще хрестом прошалым хжым...
Іще ні Рым, ні Лондон, ні Марсель
Не задуманілі нас галагом відрыкок.

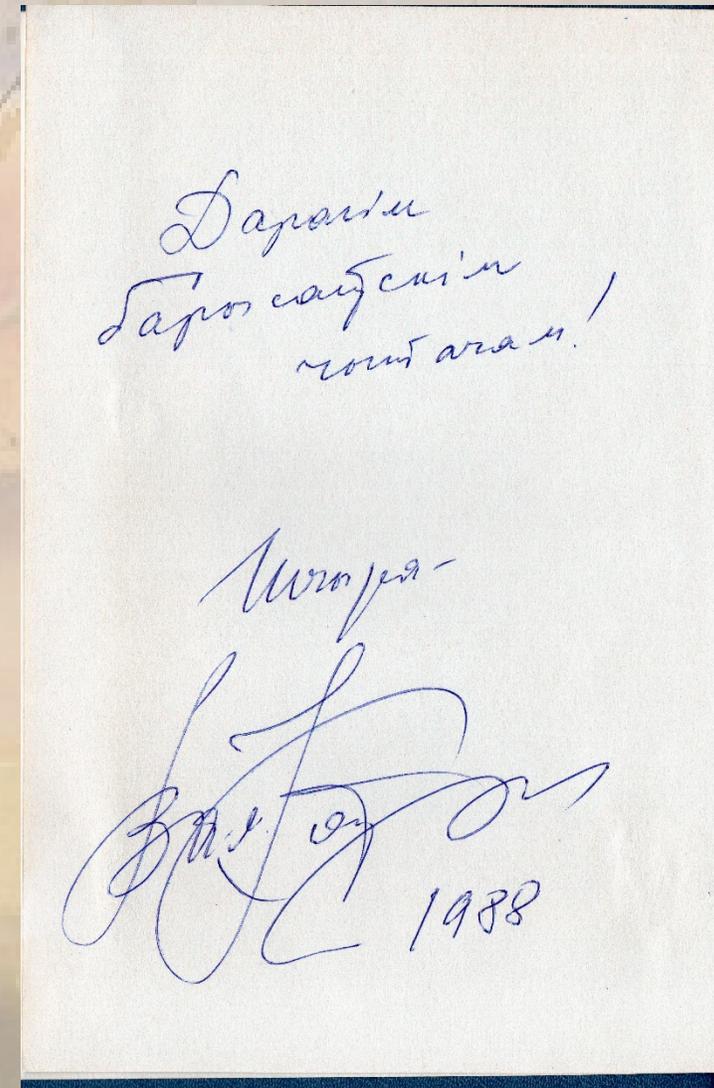
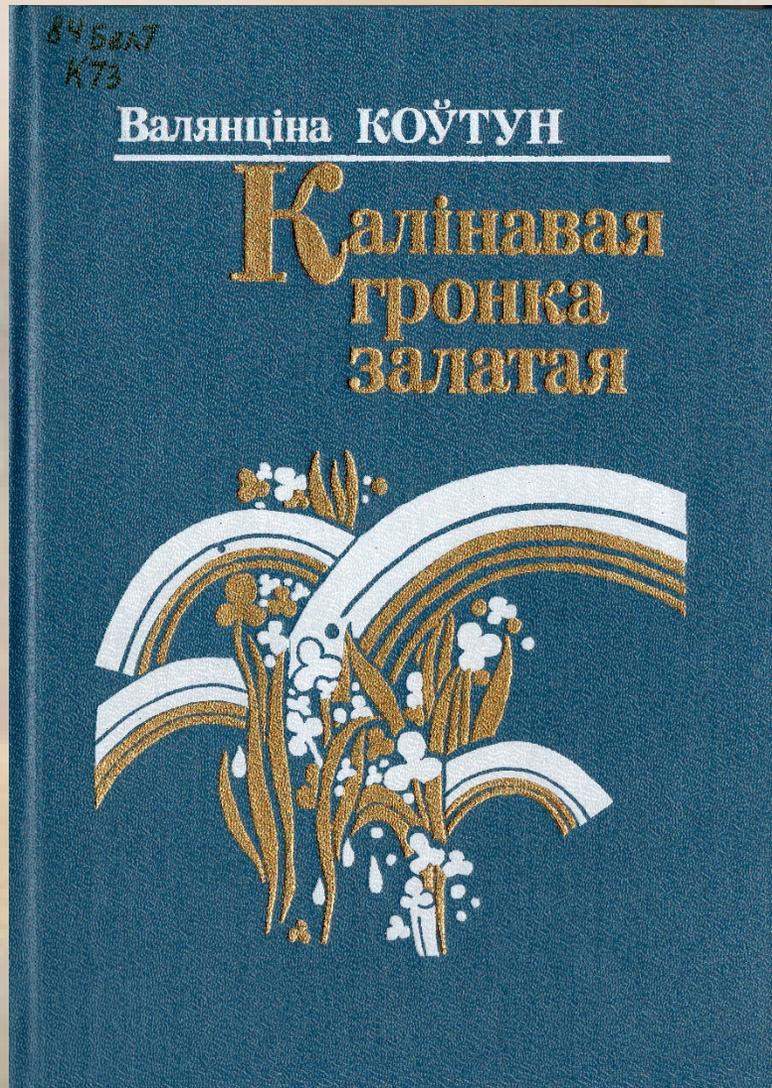
В. Коўтун вядомая і як перакладчыца мастацкай літаратуры з балгарскай, літоўскай, польскай, рускай, украінскай і іншых моў. У сваю чаргу, і творы яе самой перакладаліся на англійскую рускую, украінскую, армянскую, азербайджанскую мовы. Раман «Крыж міласэрнасці» перакладзены на літоўскую мову.

В. Коўтун займалася і грамадскай дзейнасцю. Яна з'яўлялася Прэзідэнтам Усебеларускага жаночага фонду імя Еўфрасіні Полацкай.

Краязнаўчы цэнтр захоўвае кнігу з аўтографам Валянціны Коўтун

«Ноч была незвычайная. Усё навокал павялічвалася трапяткою цемраю і падступалася да чалавека ўсё бліжэй. Адно толькі яркія зоркі-ягадзінкі ў глыбокім небе ледзь трымаліся каля нябачных лісточкаў, парваныя воблакі бязладна плылі за сонную вёску, і ўяўлялася, што там, у недасяжнай вышыні, гайдае сваім бухматым голлем стары, пачарнелы лес. А паміж яркімі кропкамі, паблісхваючы зорнай пацярухай, то распровсталіся, то зноў сціскаліся празрыстыя нябесныя змеі. З неба на зямлю капала густымі кроплямі начная таямнічасць, прабівала яе наскрозь, нават патрэскала пругкая зямная абалонка. Раману здалося, што гэта яго душа, аплываючы ўніз, праходзіць праз зямную кару, нападняецца такою салодкаю музыкаю. Ён трывожна ўслухоўваўся ў начныя шолыхі. Нават не ў думках, а недзе ў патаемных сховах душы нараджалася адчайная гатоўнасць узяць вась і рашуча павярнуць усё сваё жыццё. І няхай будзе што будзе!» (з апавядання «Чужая»).

Выкарыстаныя матэрыялы, з якімі можна пазнаёміцца ў краязнаўчым цэнтры:

- Валянціна Коўтун «Калінавая гронка залатая», зборнік апавяданняў, 1988 г.
- «Беларуская мова і літаратура» № 6, 2012 г., артыкул вядучага бібліёграфа Нацыянальнай бібліятэкі К. Д. Варанько)
- «Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя. Том 4. Кніга 3» 2015 г., артыкул кандыдата філалагічных навук В. І. Локун)

а таксама інтэрнэт-рэсурс Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва.

Выстаўку падрыхтавала супрацоўніца краязнаўчага цэнтра
ДУК «Барысаўская цэнтральная раённая бібліятэка імя І. Х. Каладзеева»
Крывецкая Ксенія
2021 г.

Дзякуй за ўвагу!